

Nr 10.

Ankom till riksdagens kansli den 9 mars 1940 kl. 11 f. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse av fjärde stycket i övergångsbestämmelserna till lagen den 18 april 1935 (nr 113) med vissa bestämmelser om arbetsförmedling, m. m.

Genom en den 16 februari 1940 dagtecknad proposition, nr 71, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden, *dels* föreslagit riksdagen att antaga ett vid propositionen fogat förslag till lag angående ändrad lydelse av fjärde stycket i övergångsbestämmelserna till lagen den 18 april 1935 (nr 113) med vissa bestämmelser om arbetsförmedling, *dels ock* anhållit om riksdagens yttrande över spörsmålet, huruvida framställning skall göras om revision av artikeln 3 mom. 4 d) och artikeln 4 c) i 1933 års konvention angående avgiftskrävande arbetsförmedlingsbyråer.

Lagförslaget är av följande lydelse:

Förslag

till

Lag

angående ändrad lydelse av fjärde stycket i övergångsbestämmelserna till lagen den 18 april 1935 (nr 113) med vissa bestämmelser om arbetsförmedling.

Härigenom förordnas, att fjärde stycket i övergångsbestämmelserna till lagen den 18 april 1935 med vissa bestämmelser om arbetsförmedling ¹⁾ skall erhålla följande ändrade lydelse:

Enskild person eller annan, som vid lagens ikraftträdande i behörig ordning bedriver arbetsförmedling i förvärvssyfte, må av socialstyrelsen erhålla tillstånd att fortsätta verksamheten till och med den 31 december 1939. För tiden därefter äger styrelsen bevilja förlängning av tillstånd som nu sagts, dock för högst ett år i sänder och icke längre än till den 1 januari

¹⁾ Senaste lydelse se SFS 1938:70.

1950 samt allenast beträffande yrkesgrupper som Konungen bestämt. Innan sådan förlängning av socialstyrelsen beviljas, skall åt arbetsgivar- och arbetarorganisationer inom den eller de yrkesgrupper förmedlingen avser beredas tillfälle att yttra sig. Det ankommer på styrelsen att bestämma skälig ersättning för förmedling, varom i detta stycke är fråga. I övrigt skola lagens bestämmelser i tillämpliga delar gälla å densamma, dock att, såvitt angår förmedling av anställning åt musiker, sceniska artister och därmed jämförliga yrkesutövare, 2 § tredje stycket skall gälla allenast därest Konungen därom förordnar.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

I fråga om de skäl, som ligga till grund för propositionen, får utskottet, i den mån redogörelse därför icke lämnas här nedan, hänvisa till propositionen.

Å den internationella arbetsorganisationens konferens år 1933 antogs ett förslag till *konvention* (nr 34) *angående avgiftskrävande arbetsförmedlingsbyråer*. Enligt denna konvention skola avgiftskrävande arbetsförmedlingsbyråer med vinstsyfte vara avskaffade inom tre år från konventionens ikraftträdande för vederbörande medlemsstat [art. 2 mom. 1]. Under denna tid må nya sådana byråer icke upprättas [art. 2 mom. 2 a)]. En redan befintlig avgiftskrävande byrå med vinstsyfte kan emellertid erhålla tillstånd av vederbörande myndighet att under vissa förutsättningar fortsätta sin verksamhet [art. 3]. Härom gäller, bland annat, att byrån skall innehava ett för år meddelat tillstånd, som må förnyas efter vederbörande myndighets gottfinnande under en tidrymd ej överstigande tio år [art. 3 mom. 4 b)] ävensom att byrån icke må skaffa anställning åt arbetare utomlands eller därifrån rekrytera arbetare, med mindre dess tillstånd berättigar därtill och verksamheten bedrivs enligt en mellan länderna ifråga träffad överenskommelse [art. 3 mom. 4 d)]. Avgiftskrävande arbetsförmedlingsbyråer utan vinstsyfte skola innehava tillstånd av vederbörande myndighet [art. 4 a)] men må icke heller skaffa anställning åt arbetare utomlands eller därifrån rekrytera arbetare under andra förutsättningar än nyss nämnts [art. 4 c)]. Vad angår den avgiftsfria arbetsförmedlingen lägger konventionen intet hinder i vägen för utövare av sådan verksamhet att sträcka densamma utom det egna landets gränser.

Sverige har ratificerat denna konvention, vilken för Sveriges del trätt i kraft den 1 januari 1937. Förutom Sverige hava hitintills allenast fyra stater, nämligen Chile, Finland, Mexiko och Spanien, ratificerat konventionen.

Gällande svensk lagstiftning på förevarande område — *lagen den 18 april 1935* (nr 113) *med vissa bestämmelser om arbetsförmedling* — innehåller

stadganden, som stå i nära överensstämmelse med innehållet i nyssnämnda konvention. Lagen äger jämlikt 1 § tillämpning å all slags arbetsförmedling, som bedrivs av annan än offentlig arbetsförmedlingsanstalt eller godkänd sjuksköterskebyrå och som icke sker genom utgivande av skrift, varå tryckfrihetsförordningen är tillämplig. Enligt 2 § må arbetsförmedling icke bedrivas i förvärvssyfte (första stycket). Vill någon eljest bedriva arbetsförmedling, för vilken från arbetsgivare eller arbetssökande uppbäres inskrivnings- eller förmedlingsavgift, periodiskt bidrag eller annan ersättning, skall tillstånd sökas hos socialstyrelsen (andra stycket). Avser verksamheten förmedling av anställning utom riket eller av anställning här i riket åt utlänning, som vistas utom riket, må tillstånd beviljas allenast för de fall och på de villkor Konungen efter överenskommelse med främmande stat bestämmer (tredje stycket).

Avgiftsfri arbetsförmedling däremot må, även om verksamheten utsträcker till utlandet, bedrivas utan särskilt tillstånd.

Enligt lagens övergångsbestämmelser (tredje och fjärde styckena) kunde den, som vid lagens ikraftträdande i behörig ordning bedrev arbetsförmedling i förvärvssyfte och som före den 1 februari 1936 gjorde ansökan därom, av socialstyrelsen erhålla tillstånd att fortsätta verksamheten till och med den 31 december 1939. Dylikt tillstånd må sedermera under vissa förutsättningar kunna förlängas, dock högst till utgången av år 1949. Det ankommer på socialstyrelsen att bestämma skälig ersättning för förmedling, som sålunda må kunna i förvärvssyfte bedrivas efter lagens ikraftträdande. I övrigt skola lagens bestämmelser i tillämpliga delar gälla å sådan förmedling. Såvitt angår 2 § tredje stycket har vad sist stadgats dock gällt först från och med den 1 januari 1940.

I 1935 års lag i dess *ursprungliga lydelse* hade sista meningen i fjärde stycket av övergångsbestämmelserna följande lydelse: »I övrigt skola lagens bestämmelser i tillämpliga delar gälla å sådan förmedling» (i förvärvssyfte). Härav följde, att, om verksamheten avsåge förmedling av anställning utom riket eller av anställning här i riket åt utlänning, som vistades utom riket, tillstånd att efter lagens ikraftträdande (den 1 januari 1936) fortsätta verksamheten finge beviljas allenast för de fall och på de villkor Konungen efter överenskommelse med främmande stat bestämde.

Genom proposition (nr 42) till 1938 års riksdag föreslogs sådan ändring av sista meningen i fjärde stycket av övergångsbestämmelserna, att densamma skulle erhålla följande lydelse: »I övrigt skola lagens bestämmelser i tillämpliga delar gälla å densamma, dock i vad angår 2 § tredje stycket allenast för tid efter den 31 december 1939». Därvid yttrade föredragande departementschefen bland annat, att vad socialstyrelsen i ärendet anfört (se härom närmare den nu förevarande propositionen sid. 5—6) syntes giva vid handen, att arbetsförmedling för musiker och sceniska artister samt liknande yrkesutövare knappast kunde tänkas bliva på ett för de anställningsökande tillfredsställande sätt bedriven annorledes än i förvärvssyfte. Om

detta vore riktigt, borde den svenska lagen, vari arbetsförmedling i förvärvssyfte förbjödes, undergå sådan ändring, att densamma icke längre bleve tillämplig å förmedling för nyss angivna yrkesutövare. Frågan härom syntes emellertid icke kunna upptagas till behandling så länge vårt land vore bundet av 1933 års konvention och denna bibehölle sitt nuvarande tillämpningsområde. Däremot borde för denna förmedling tillvaratagas alla de möjligheter, som konventionen beredde den i vinstsyfte bedrivna förmedlingen att under en viss övergångstid få fortsätta verksamheten.

På hemställan av andra lagutskottet (utlåtande nr 11) biföll riksdagen propositionen, och lag i ämnet utfärdades den 12 mars 1938 (nr 70).

I skrivelse den 13 oktober 1939 har *delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet* erinrat, att den anordning, som träffats genom 1938 års lagändring, upphörde att gälla med 1939 års utgång. Om ej annan lämplig åtgärd vidtoges, torde socialstyrelsen därmed i regel vara berövad möjligheten att meddela tillstånd till bedrivande av sådan internationell arbetsförmedling, varom nu vore fråga. Nämda förhållande skulle enligt socialstyrelsens mening medföra avsevärda olägenheter. Det enda tillfredsställande sättet att jämväl för framtiden möjliggöra meddelande här i Sverige av tillstånd till internationell förmedling bestode enligt delegationens mening i åvägbringande av en lämplig revision av konventionen. Ett konferensbeslut om ändring i konventionen syntes emellertid, även om krigsförhållandena ej skulle verka uppskov icke kunna påräknas förr än våren 1941. Under mellantiden, d. v. s. från 1939 års utgång till nämnda tidpunkt 1941, skulle sålunda rätteligen ingen internationell arbetsförmedling kunna bedrivas här i landet, utan att överenskommelse träffats med vederbörande främmande stat om villkoren för förmedlingen. Delegationen har emellertid anvisat den utväg ur svårigheterna, som i den föreliggande propositionen begagnats.

I *propositionen* har föreslagits sådan lagändring, att det i 2 § tredje stycket av 1935 års lag uppställda förbehållet, att tillstånd till verksamhet, avseende förmedling av anställning utom riket eller av anställning här i riket åt utlänning, som vistas utom riket, endast får meddelas för de fall och på de villkor Konungen efter överenskommelser med främmande stat bestämmer, skall gälla allenast därest Konungen därom förordnar.

Föredragande departementschefen, statsrådet Möller, har i ärendet anfört följande:

I samband med förslag till ändring år 1938 av lagen med vissa bestämmelser om arbetsförmedling framhöll jag, att vad socialstyrelsen i då föreliggande ärende anfört syntes giva vid handen, att arbetsförmedling för musiker och sceniska artister samt liknande yrkesutövare knappast kunde väntas bliva på ett för de anställningssökande tillfredsställande sätt bedriven annorledes än i förvärvssyfte. Fråga om ändring av huvudbestämmelserna i lagen, varigenom densamma icke längre skulle bliva tillämplig å arbetsförmedling för nyss angivna yrkesutövare, ansågs emellertid icke kunna upptagas till behandling, så länge vårt land vore bundet av 1933 års konvention och denna bibehölle sitt nuvarande tillämpningsområde.

En utväg, som gav en hjälp för tillfället, anlätades år 1938, i det att de möjligheter till lindring i 1935 års lags bestämmelser utnyttjades, vilka konventionen själv erbjöd. Därvid kom — genom införande av stadgande i fjärde stycket av övergångsbestämmelserna — sådan lagändring till stånd, enligt vilken intill 1939 års utgång den bestämmelsen i lagen icke skulle äga tillämpning, som föreskreve överenskommelse med främmande makt såsom förutsättning för möjlighet att meddela tillstånd till avgiftskrävande arbetsförmedling av anställning utom riket eller av anställning här i riket åt utlänning, som vistades utom riket.

Att i enlighet med stadgandet i 2 § tredje stycket i 1935 års lag — vari bestämmelser finnas intagna, som motsvara föreskrifterna i artikeln 3 mom. 4 d) samt artikeln 4 c) i konventionen — träffa internationella överenskommelser om villkoren för arbetsförmedling har hitintills icke låtit sig göra, och sådana överenskommelser synas ej heller i fortsättningen kunna förväntas bli ingångna. Från och med den 1 januari 1940 är socialstyrelsen därför berövad möjligheten att meddela tillstånd till internationell arbetsförmedling för musiker, sceniska artister och därmed jämförliga yrkesutövare. På sätt delegationen för det internationella socialpolitiska samarbetet anført, synes det emellertid vara angeläget att möjliggöra en fortsatt arbetsförmedling av angivet slag. Härför erfordras, att en revision av konventionen vidtages av den innebörd, att ändring av mom. 4 d) i artikeln 3 ävensom av artikeln 4 c) kommer till stånd. Jag finner mig med hänsyn härtill böra föreslå, att hemställan om dylik revision göres från Sveriges sida. Innan Kungl. Maj:t påkallar åtgärd härutinnan, torde riksdagens yttrande böra inhämtas.

För att möjliggöra för socialstyrelsen att tillsvidare kunna meddela tillstånd till internationell arbetsförmedling beträffande musiker, sceniska artister och liknande yrkesutövare, oberoende av att överenskommelser därom mellan Sverige och respektive främmande stat saknas, torde ändring av gällande författning vara nödvändig. Erforderlig ändring synes enklast kunna uppnås genom jämkning av lydelsen av fjärde stycket i övergångsbestämmelserna. Det må icke fördöljas, att en dylik åtgärd otvivelaktigt strider mot den av Sverige ratificerade konventionen. Därest emellertid lagändringen ifråga förklaras skola träda i tillämpning först sedan Kungl. Maj:t vidtagit anstalter för att åstadkomma erforderlig revision av konventionen, synes åtgärden dock kunna anses vara försvarbar.

Utskottet.

Utskottet har ansett omständigheterna tala för bifall till det nu föreliggande lagförslaget och har ej funnit anledning till erinran mot föredragande departementschefens uppfattning, att framställning om revision av 1933 års konvention i de avseenden, varom nu är fråga, bör göras från Sveriges sida.

Utskottet får därför hemställa,

A) att det genom förevarande proposition framlagda förslaget till lag angående ändrad lydelse av fjärde stycket i övergångsbestämmelserna till lagen den 18 april 1935 (nr 113) med vissa bestämmelser om arbetsförmedling måtte av riksdagen antagas; samt

B) att riksdagen i anledning av förevarande proposition måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t meddela, att riksdagen för sin del ansluter sig till den av föredragande departementschefen i det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet ut-

talade uppfattningen, att framställning bör göras om revision i enlighet med vad departementschefen anført av artikeln 3 mom. 4 d) och artikeln 4 c) i 1933 års konvention angående avgiftskrävande arbetsförmedlingsbyråer.

Stockholm den 9 mars 1940.

På andra lagutskottets vägnar:

DAVID NORMAN.

Vid ärendets behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Norman*, *Linder**, *Tamm*, *Roos*, *Olof Carlsson*, *Wistrand*, *Nils Elowsson* och *Holstenson*;

från andra kammaren: fröken *Hesselgren**, herrar *Pettersson* i Hällbacken, *Molander**, *Hermansson* i Norrköping* och *von Seth**, fröken *Ebon Andersson* samt herrar *Holm** och *Persson* i Norrby.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.
